

Slavnostna akademija na Oddelku za geologijo – ob življenjskih jubilejih profesorjev Ljubljana 5. 12. 2014

Mihael BRENČIČ^{1,2}

¹Oddelek za geologijo, NTF, UL, Aškerčeva cesta 12, SI-1000 Ljubljana; e-mail: mihael.brencic@ntf.uni-lj.si

²Oddelek za hidrogeologijo, Dimičeva ul. 14, Geološki zavod Slovenije, SI-1000 Ljubljana

Temeljno poslanstvo univerze je izobraževanje visoko usposobljenega, motiviranega in inovativnega kadra, ki bo v praksi kos strokovnim in znanstvenim izzivom. To je mogoče le v primeru, da so učitelji, ki so zadolženi za tak prenos znanja, tudi sami aktivni na raziskovalnem področju. V današnji družbi, ki se je znašla v globoki krizi, se na to pogosto pozablja. Čeprav je politika polna besed o družbi temelječi na znanju, je podpora vzpostavljanju in vzdrževanja znanja šibka. Ob odsotnosti širše družbene podpore mora znanost vložiti še več naporov v poudarjanje svojega pomena, tudi tako, da izpostavi svoje pretekle dosežke. Pri tem geologija ni izjema. S tem namenom in v zahvalo za opravljeno delo smo ob okroglih življenjskih jubilejih naših profesorjev v tednu Univerze v Ljubljani na Oddelku za geologijo organiziral Slavnostno akademijo. V letošnjem letu so okrogle obletnice slavili univerzitetni profesorji prof. dr. Valerija Osterc, akademik prof. dr. Mario Pleničar, izr. prof. dr. Vida Pohar in prof. dr. Jernej Pavšič.

Ob tej priložnosti je izšla tudi redna številka revije RMZ – Geomateriali in okolje posvečena slavljencem. V reviji so na kratko orisane njihove življenske poti in znanstveno raziskovalni dosežki. Vsakemu od njih je posvečen tudi sklop znanstvenih člankov, ki so jih prispevali njihovi učenci, doktorandi in diplomanti.

Prireditev je z uvodnim nagovorom odprl predstojnik Oddelka za geologijo izr. prof. dr. Mihael Brenčič. Sledil je nagovor direktorja

Geološkega zavoda Slovenije dr. Miloša Bavca. V simpozijskem delu slavnostne akademije je bilo predstavljeno pedagoško in znanstveno raziskovalno delo slavljencev ter podan kratek povzetek prispevkov iz številke RMZ posvečene slavljencem. Doc. dr. Luka Gale je orisal znanstveno raziskovalne in pedagoške dosežke izr. prof. dr. Vide Poharjeve na področju kvartarne geologije, predvsem paleontologije vretenčarjev in paleolitskih orodij. Prof. dr. Boštjan Rožič je orisal delo prof. dr. Jerneja Pavšiča na področju paleontologije terciarnih mikrofosilov in njegovo bogato uredniško in publicistično delo, kjer njegovo poljudnoznanstveno pisanje predstavlja nezanemarljiv delež. Prof. dr. Valerija Osterc je v Sloveniji orala ledino na področju tehnične mineralogije, kar je uspešno uvedla tudi v študij geologije. O njenem uspešnem paraktičnem delu pričajo številna strokovna poročila in članki, ki so prispevali pomemben delež k razvoju slovenske industrije. Njeno delo je predstavil doc. dr. Uroš Herlec. Akademik prof. dr. Mario Pleničar je eden najpomembnejših avtorjev osnovnih geoloških kart na območju Slovenije. Poleg tega je v širšem prostoru zelo pomemben njegov pripevek k paleontologiji rudistov. Njegovo delo je predstavil dr. Vasja Mikuž. Med predstavitvami in med prijetnim družabnim srečanjem, ki je sledilo akademiji, smo se spomnili prenekaterih anekdot iz kariere slavljencev in študijskih let njihovih učencev.

Poročilo Društva študentov geologije za študijsko leto 2013/2014

Anja KOCJANČIČ

Kampel 72, SI-6000 Koper; e-mail: anjaa309@gmail.com

Društvo študentov geologije je samostojno, prostovoljno, nepridobitno združenje s sedežem na Privozu 11, 1000 Ljubljana. Z izvajanjem različnih obštudijskih dejavnosti širimo znanje pridobljeno v rednem študijskem programu. Prav tako si prizadevamo k vzpostavitvi vezi med študenti in geološkimi strokovnjaki ter strokovnjaki drugih znanosti, ki so pomembne in se povezujejo z geologijo. Upravni odbor društva sestavljajo: predsednica Anja Kocjančič, podpredsednica Klara Nagode, tajnica Neža Lapajne in blagajničarka Teja Polenšek; v društvu aktivno sodelujejo tudi drugi študentje geologije.

Društvo študentov geologije je bilo ustanovljeno z namenom:

- medgeneracijskega povezovanja študentov ter ljubiteljev geologije;

- povezovanja in sodelovanja s strokovnjaki geologije in sorodnih strok;
- organizacije geoloških taborov;
- organizacije strokovnih ekskurzij v Sloveniji in tujini;
- organizacije izobraževalnih delavnic, okroglih miz in predavanj;
- sodelovanja z javnimi in zasebnimi ustanovami, organizacijami ter društvi.

V društvo se lahko včlanijo študentje geologije in sorodnih strok, strokovnjaki, raziskovalci ter ljubitelji stroke ob predložitvi pristopne izjave in plačane članarine, ki znaša 10 EUR na leto. Društvo obvešča člane prek sestankov, elektronske pošte, plakatov in objav v sredstvih javnega obveščanja, na spletni strani in prek poročil ter zapisnikov organov društva.

V študijskem letu 2013/2014 so bile izvedene sledeče dejavnosti:

- Ekскурzija na Snežnik, 20. 10. 2013. Ekскурzija je obsegala več terenskih točk z geomorfološkimi in sedimentološkimi indikatorji poledenitve na Snežniku. Za strokovno vodstvo je poskrbela mlada raziskovalka geografije Manja Žebre. Organizator: Rok Brajkovič.
- Geodan, 23. 11. 2013. V soboto, 23. novembra, zjutraj smo se študenti geologije na povabilo Dejana Sedeja ter Društva Idrija 2020 zbrali pred Mladinskim centrom Idrija, da bi s svojim znanjem in dobro voljo priskočili na pomoč pri izvedbi prvega GeoDneva v Idriji. Za obiskovalce je bilo v prostorih Mladinskega centra najprej pripravljeno predavanje in projekcija, s katero se je predstavilo geologijo ter nastanek idrijskega rudišča. V nadaljevanju je sledila razdelitev sodelujočih v dve skupini. Prva se je z dr. Jože Čarjem spustila v jamo, druga pa se je s študenti geologije odpravila na kratek sprehod po idrijskih znamenitostih in geoloških čudesih. Strokovno vodstvo: dr. Jože Čar. Organizator: Dejan Sedej, razvojno društvo Idrija 2020 in Mladinski center Idrija.
- Geoavantura, 6. 12. 2013. Ekскурzija je potekala v rudnik granatov Radthein, Avstrija. Študenti smo se v zgodnjih jutranjih urah odpravili proti avstrijski pokrajini, kjer smo si ogledali izredno lepo urejen rudnik granatov, zbirko in muzej zgodovine pridobivanja le teh. Strokovno vodstvo: dr. Georg Kandutsch. Organizator: Aleš Šoster, Eva Mencin.
- Potopisno predavanje: Namibija, 15. 1. 2014. V sredo popoldne nam je čas prijetno popestrila dr. Nina Zupančič, ki nam je predstavila v obliki potopisnega predavanja svoje potepanje po Namibiji. Moderator: Eva Mencin.
- Geološko-geografski tabor, 21. 3. - 23. 3. 2014. Letošnji interdisciplinarni tabor geologov in geografov je potekal v Postojni. Prvi dan smo se zbrali pred Inštitutom za raziskovanje krasa (IZRK) v Postojni, kjer smo najprej poslušali predavanje dr. Mitje Prelovška o samem delu na inštitutu, krasoslovju, krasu v Sloveniji in po svetu, speleologiji ter meritvah v krasoslovju/speleologiji. Po predavanju smo si ogledali kataster jam in njihove laboratorije. Iz Postojne smo nato krenili proti Cerknici in kasneje še Križni jami, v kateri nam je dr. Prelovšek predstavil potek speleoloških meritev. Teren se je zaključil na Bloški planoti, kjer smo si ogledali ponore Farovščice in Bloščice ter zgornjo dolino Bloščice. Naslednji dan je bil posvečen predvsem geografiji in geografskemu pogledu na kraško okolico Postojne in Pivke. Po zanimivem terenu nas je vodil dr. Andrej Mihevc iz IZRK-ja. Zadnji dan je bil spet nekoliko bolj posvečen geologiji. Teren sta vodila dr. Mirjam Vrabec in dr. France Šušteršič. Slednji nas je vodil po poteh kraških polj: Logaško, Planinsko, Cerkniško, Loško. Predstavil nam je sistem kraške Ljubljance, tj., njene kraške pritoke in podzemno "življenje" preden pride do Ljubljane in zavzame svojo pravo podobo. Pogovorili smo se tudi o samih geoloških strukturah okolja, ki so deloma vpletene v poplavljanje kraških polj ter vzroke in posledice poplav Planinskega polja. Organizatorji: Anja Jaklič in Klara Nagode.
- Evropski projekti (delavnica), 17. 4. 2014. Namen seminarja oz. delavnice je bilo izobraževanje bodočih diplomantov geologije z aktivnostmi oblikovanja, pridobivanja in izvajanja EU projektov ter črpanja evropskih sredstev za uresničitev lastnih projektov. Predavali so nam: dr. Barbara Čenčur Curk (NTF), Snježana Miletič (GeoZS), Urša Šolc (GeoZS), dr. Gorazd Žibret (GeoZS) ter dr. Marko Komac (GeoZS). Organizator: Sandi Kastelic.
- EUGEN, 4. 8. - 10. 8. 2014, okolica Gorjanskega na Krasu. V tednu med 4. in 10. avgustom je v okolici Gorjanskega na Krasu potekal 19. mednarodni tabor evropskih študentov geologije EUGEN 2014, ki se vsako leto organizira v drugi evropski državi. Tokrat je že drugič potekal v Sloveniji, prvič pa se je vršil pred enajstimi leti v okolici Kobarida. Letošnjega tabora se je udeležilo malo manj kot 150 študentov geologije in simpatizerjev iz petnajstih evropskih držav ter po en udeleženelec iz Brazilije, Japonske in Palestine. Največ je bilo Nemcev, Italijanov in Slovencev, prisotni so bili tudi Hrvati, Belgijci, Madžari, Nizozemci, Poljaki, Litvanci, Srbi, Romuni, Finci, Avstrijci, Švicarji in Portugalci.
- Letošnji tabor je bil sestavljen iz več geoloških ekskurzij pod strokovnim vodstvom strokovnjakov iz Oddelka za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani ter strokovnjakov iz Inštituta za raziskovanje Krasa iz Postojne. Udeleženci so se tako lahko udeležili naslednjih strokovnih ekskurzij: Razpad Dinarske karbonatne platforme, Posočje, Julijske Alpe, Idrija in idrijski rudnik ter Škocjanske jame in Rakov Škocjan. Poleg tega je en dan bil namenjen tudi kulturnemu in turističnemu spoznavanju Slovenije, natančneje Ljubljane.
- Po povratku udeležencev iz strokovnih ekskurzij, smo zanje organizirali tudi strokovna večerna predavanja z diskusijo, katera so predavali strokovnjaki iz Oddelka za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani ter iz Inštituta Jožef Stefan. En dan tabora je bil namenjen tudi športnemu udejstvovanju udeležencev, ki so se med seboj lahko pomerili v športnih in družabnih igrah na tako imenovani "GeOlimpijadi". Po zaključku športnih iger so udeleženci predstavljali svoje države ter možnosti študija in študijskih izmenjav v njih. Organizatorja: Andrej Novak in Ana Trobec.
- Ekскурzija v tujino: Makedonija, 21. 9. - 28. 9. 2014. V tednu med 21. in 28. septembrom se je nekaj članov društva in simpatizerjev DŠG-ja odpravilo obiskati balkansko lepotic in geološko izredno zanimivo državo Makedonijo. Čez teden so si študentje ogledali čudovit rudnik sadre, kamnolom

čistega marmorja, najvišjo jamo na Balkanu, kanjon Matke in še mnogo več. Izven programa so si ogledali tudi Skopje in nekatera manjša mesteca in vasi na poti njihovega potepanja. Organizatorja: Galena Jordanova, Martin Gaberšek.

- Ekскурzija na Medvednico, 24. 10. 2014. Odpravili smo se na ogled ofiolitnih sekvenc v Nacionalni park Medvednica nad Zagrebom. Po terenu sta nas vodila dr. Borna Lužar-Oberiter in dr. Ljubomir Babić iz Prirodoslovno matematične fakultete (PMF) v Zagrebu. Organizator: Eva Mencin.

V študijskem letu 2014/2015 so načrtovane sledeče dejavnosti:

- Ekскурzija za študente prvega letnika geologije, 22. 11. 2014. Organizator: Anja Kocjančič
- Geoavantura, december 2014. Organizator: Neža Lapajne
- Potopisno predavanje, februar/marec 2015. Organizator: Anja Kocjančič

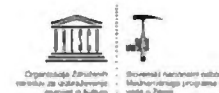
- Geološko-geografski tabor oz. slovensko-hrvaški geološki tabor, marec 2015. Organizatorji: Anja Skrbinek, Klara Nagode.
- Spomladanska ekскурzija, april 2015. Organizator: Ana Trobec
- Geotabor, julij 2015. Organizatorji: Janja Svetina, Uroš Novak, Anja Kocjančič.

V času od ustanovitve si je društvo pridobilo precejšnje število članov in podpornikov. Cilj je, da se društvo zanesljivo uveljavi, zato pozivam k včlanitvi in aktivnem sodelovanju. Zahvaljujemo se vsem mentorjem, ki so poskrbeli za visok strokovni nivo izvedenih projektov Društva študentov geologije ter donatorjem, ki so omogočili kakovostno izvedbo le-teh. To so Geološki zavod Slovenije, Študentski svet Naravoslovnotehniške fakultete in Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Nenazadnje so zahvale posvečene tudi vsem članom društva, ki se ob organizaciji ekскурzij, taborov in projektov vedno potrudijo po svojih najboljših močeh.

IGCP – priložnost za mlade raziskovalce

Mirka TRAJANOVA

Geološki zavod Slovenije, Dimičeva ulica 14, SI-1000 Ljubljana; e-mail: mirka.trajanova@geo-zs.si

Pobudo za ustanovitev Mednarodnega programa geoznanstvenega sodelovanja (International Geologic Correlation Programme-IGCP) je podala UNESCO leta 1969, aktivno pa je pričel delovati leta 1972. IGCP deluje pod okriljem UNESCO in hkrati tudi IUGS (The International Union of Geological Sciences). Po tridesetih letih uspešnega delovanja se je IGCP preimenoval v Mednarodni program za vede o Zemlji, odnosno Mednarodni geoznanstveni program (International Geoscience Programme), zadržana pa je stara kratica (IGCP).

V celotnem preko 40-letnem delovanju je IGCP stimuliral primerjalne študije znanosti o Zemlji in je v tem času podprl sodelovanje na 632 projektih, od katerih je več kot 340 zelo uspešnih in globalnega pomena. Kljub temu pa se je svetovna kriza močno odrazila na njegovem financiranju. V zadnjih letih so se sredstva UNESCO za IGCP več kot prepolovila. Neurejeno financiranje medprojektnega sodelovanja je pripeljalo do tega, da v letu 2012 sploh ni bilo razpisa za prijavo novih projektov. Na srečo je IUGS nadomestil izpad in sedaj za IGCP predstavlja glavni vir financiranja. Pri nas je zadnja tri leta omejeno le na nacionalne vire preko UNESCO Slovenija in nič več preko centrale v Parizu.

Cilj IGCP je obravnavanje in raziskovanje Zemlje kot celote ter s tem boljše razumevanje procesov na njej in dejavnikov, ki vplivajo na naše okolje. Tako so se programu priključile številne države z vsega sveta. Razviti so bili novi pristopi za reševanje geoloških problemov in iskanje mineralnih surovin ter vodnih virov. Zahvaljujoč naprednejšim in v geološke raziskave novo uvedenim raziskovalnim metodam, se spoznanja

o našem planetu hitro razvijajo. Omogoča jih predvsem vključevanje raziskovalcev z različnih področij naravoslovnih ved. Rezultati raziskav na vseh nivojih povečujejo razumevanje dinamičnega ritma našega planeta tudi v široki javnosti, kar je edina garancija za razumni, trajnostni razvoj naše civilizacije. IGCP zato promovira predvsem projekte sodelovanja, ki imajo širšo korist za družbo. Za ta namen in zaradi drastičnega upada finančne podpore s strani UNESCO, je bila leta 2005 ustanovljena posebna IUGS/UNESCO komisija, ki je podala smernice za strukturne reforme in način delovanja IGCP. Od leta 2013 dalje ima IGCP podnaslov »Geoznanost v službi družbe« (ang. "Earth Science in the Service of Society"). Glede na spremenjeno poslanstvo geoznanosti v družbi, je v pripravi posodobljen logotip IGCP. Poseben poudarek delovanja IGCP je namenjen podpori in prenosu znanja med razvitimi državami in državami v razvoju.

IGCP letno financira okrog 30 projektov za obdobje do 5 let. Sredstva so nizka in znašajo le med 5.000 in 10.000 USD, vendar so namenjena izključno za udeležbo na sestankih in delavnicah v okviru projektov, ne pa za raziskave same, za kar je potrebno zagotoviti druge vire. Trenutno je v teku 28 projektov, od katerih se jih 12 konča letos. Razpisi so navadno objavljeni vsako jesen, prijave pa je treba oddati do sredine oktobra.

Znanstveni odbor IGCP je v letu 2012 podprl skupno 29 tekočih projektov in 5 novih predlogov projektov. Dodatnih 7 projektov je preko UNESCO dobilo finančno podporo od švedske mednarodne agencije za razvoj in sodelovanje (International Development Cooperation Agency, SIDA). Glavne